

Olivian Mastacan

Lavinia Mihaela Vlădilă

INSTITUȚII DE DREPT PENAL

CURS SELECTIV PENTRU LICENȚĂ

Universul Juridic

București

-2012-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2012, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MASTACAN, OLIVIAN

**Instituții de drept penal : curs selectiv pentru licență / Olivian Mastacan,
Lavinia Mihaela Vlădilă. – București : Universul Juridic, 2012**

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-822-3

I. Vlădilă, Lavinia Mihaela

343(498)(075.8)

378.22

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0731.121.218**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

PARTEA GENERALĂ

Tema I

Instituția infracțiunii

1. Noțiunea de infracțiune

Ca și alte noțiuni din dreptul penal, și noțiunea de infracțiune poate fi privită din mai multe puncte de vedere.

Astfel, infracțiunea este o faptă a omului prin care se înfrânge o normă imperativă și se aduce atingere unei valori sociale și pentru care cel ce a săvârșit o astfel de faptă urmează să suporte o pedeapsă.

Totodată, infracțiunea este și fapta descrisă de legea penală cu elementele sale componente.

De asemenea, într-o a treia accepție, infracțiunea este o instituție a dreptului penal, care alături de sancțiuni și răspunderea penală formează pilonii dreptului penal.

Dar, noțiunea de infracțiune primește și o definiție legală în dreptul penal românesc, spre deosebire de alte sisteme juridice. Ea este definită în dispozițiile art. 17 alin. (1) C. pen.: „*Infracțiunea este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală*”. Raportat la ordinea juridică a altor state, definiția infracțiunii nu are o concepție unitară, în sensul de a exista o definiție legală, de aceea și prezența unei astfel de definiții în codurile penale diferă de la o țară la alta¹.

Noțiunea de infracțiune, definită ca mai sus, poate fi interpretată sub mai multe aspecte: material, uman, social, moral-politic și juridic. *Material* – pentru că reprezintă o manifestare exterioară a individului; *uman* – pentru că este o activitate omenească exterioară; *social* – deoarece se îndreaptă împotriva relațiilor sociale și pentru că este o activitate care se desfășoară în cadrul societății; *moral-politic* – pentru că vădește atitudinea morală și politică a făptuitorului față de valorile sociale; *juridic* – pentru că reprezintă o încălcare a unei norme juridice penale².

Definind în mod legal infracțiunea, cei care vor aplica legea penală au la dispoziție o normă prin care să poată observa dacă faptele concrete îndeplinesc cele trei trăsături esențiale, în caz contrar fapta nefiind infracțiune, iar făptuitorul neputând fi sancționat.

În ceea ce privește natura juridică a infracțiunii, se poate spune, într-o primă apreciere, că ea este *un fapt juridic constitutiv* de răspundere penală. Aceasta pentru că infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale, principiu consacrat și legal³. Dintr-un alt punct de vedere, natura juridică a infracțiunii se compune *dintr-un temei*

---

¹ Constantin Butiuc, *Instituții de drept penal*, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 2003, pp. 9-12. De exemplu, în prezent, în țările occidentale din sistemul romano-germanic, codurile penale (cum ar fi cel francez, italian, spaniol, elvețian sau cel belgian) nu cuprind definiții ale infracțiunii.

² Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român – partea generală, ediție revăzută și adăugită*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 103, Costică Bulai, Bogdan N. Bulai, *Manual de drept penal – partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2007 p. 146, Narcis Giurgiu, *Legea penală și infracțiunea*, Ed. GAMA, Iași, pp. 106-107, Constantin Butiuc, *op. cit.*, pp. 6-7.

³ Conform art. 17 alin. (2) C. pen.

de fapt și unul de drept. Temeiul de fapt îl reprezintă o acțiune sau inacțiune ce modifică realitatea socială, o faptă reală, săvârșită în mod obiectiv, și căreia îi corespunde un anumit temei de drept, ce determină o anumită încadrare juridică¹.

2. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii

a. Fapta care prezintă pericol social. Mai întâi să vedem ce reprezintă în dreptul penal noțiunea de faptă: o manifestare a individului sau a unei persoane juridice în sfera realității, adică în cadrul relațiilor sociale. În continuare, să vedem cum este definită și ce cuprinde noțiunea de *faptă care prezintă pericol social*. Dintre toate activitățile pe care un individ sau o persoană juridică le face, marea lor majoritate sunt pozitive, integrându-se în ordinea socială, morală și juridică a societății. Cu toate acestea, există indivizi sau persoane juridice care, nerespectând nici ordinea morală și nici pe cea juridică, ajung să încalce legea la modul cel mai grav cu putință, venind în contradicție cu legea penală. Datorită abilităților sale mentale și sociale, se consideră că numai faptele omului, fie ca individ, fie ca acțiuni realizate în cadrul unei persoane juridice, pot prezenta pericol social. O astfel de manifestare nu-i poate fi atribuită unui animal și cu atât mai puțin evenimentelor naturii, care, deși periculoase, nu prezintă pericol social, ci doar un pericol natural².

Pericol social prezintă orice activitate contrară normelor în vigoare, căci împiedică normala desfășurare a relațiilor sociale. Însă, dintre toate faptele omului, cea care prezintă pericolul social cel mai mare este infracțiunea.

Fapta care prezintă pericolul social al unei infracțiuni este fapta prin care se periclitează ori se vatămă valorile sociale arătate în art. 1 C. pen. și pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse³.

Totodată, pericolul social este apreciat în funcție de următoarele elemente: modul și mijloacele de săvârșire a faptei, scopul urmărit de făptuitor, împrejurările în care fapta a fost comisă, urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și persoana și conduita făptuitorului⁴.

Pericolul social poate îmbrăca două forme: general (sau abstract) și concret.

Pericolul social general sau abstract este apreciat de legiuitor în momentul definirii faptelor periculoase drept infracțiune. Aceasta se face ținând cont de: însemnătatea valorii sociale ocrotite, de frecvența faptelor, de gravitatea abstractă a vătămării ce i se poate aduce acelei valori sociale, precum și de împrejurările în care pot fi realizate faptele definite ca infracțiuni.

Pericolul social concret este cel ce rezidă la momentul săvârșirii faptei și este apreciat de judecător în momentul pronunțării hotărârii de condamnare sau achitare, în caz că pericolul social concret nu este cel al unei infracțiuni. Aprecierea gradului de pericol social se face conform criteriilor prevăzute de art. 72 C. pen. (criteriile generale de individualizare), care sunt: dispozițiile părții generale a

---

¹ Ion Oancea, *Tratat de drept penal. Partea generală*, Ed. All, București, 1994, pp. 96-97, Matei Basarab, *Drept penal român – partea generală*, vol. I, Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1992, pp. 139-140.

² Constantin Butiuc, *op. cit.*, pp. 13-18, Narcis Giurgiu, *op. cit.*, pp. 110-114, Ion Oancea, *op. cit.*, pp. 93-94 și 97-100.

³ Conform art. 18 C. pen.

⁴ Conform art. 18¹ alin. (2) C. pen.

Codului penal, limitele de pedeapsă fixate în partea specială, gradul de pericol social concret al faptei săvârșite, persoana infractorului (cu toate aspectele ce țin de acesta, și anume: viața sa socială, pregătirea profesională, eventualele antecedente penale etc.), și împrejurările care agravează sau atenuează răspunderea penală.

În ceea ce privește această trăsătură a infracțiunii, ea nu este unanim acceptată în doctrină, considerându-se de către unii autori¹ că ignoră principiul separației puterilor în stat, că nesocotește în mod vădit principiul legalității și că reprezintă, în realitate, o sursă de subiectivism și inegalitate în aplicarea legii penale.

Fiind o trăsătură a infracțiunii, dacă ea nu există, atunci fapta nu poate constitui infracțiune. În aceste situații se consideră că avem de a face cu o **cauză care înlătură caracterul penal al faptei**, prin înlăturarea pericolului social. De aceea, în situația în care, datorită pericolului social scăzut al faptei comise, instanța achită pe făptuitor, va aplica acestuia **sancțiunile cu caracter administrativ** prevăzute de art. 91 C. pen., și anume: mustrarea, mustrarea cu avertisment și amenda de la 10 la 1.000 de lei. Aceasta nu transformă fapta într-o contravenție, astfel că pentru ea nu se vor aplica dispozițiile dreptului administrativ în această materie². În legătură cu aplicarea sancțiunilor administrative este de remarcat că, dată fiind natura lor, ele pot fi aplicate și de către procuror în timpul urmăririi penale. În acest caz, dacă au fost comise mai multe fapte concurente, dar care toate împreună sunt apreciate ca fiind lipsite de pericol social, atunci procurorul va aplica o singură sancțiune cu caracter administrativ și nu atâtea sancțiuni câte fapte au fost comise³.

b. Vinovăția. Vinovăția reflectă aspectul subiectiv al infracțiunii și cuprinde atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta săvârșită și de urmările acesteia. Vinovăția este rezultatul interacțiunii a doi factori: conștiința (factorul intelectual), deoarece aceasta presupune o atitudine conștientă a făptuitorului, care își dă seama de reprezentarea acțiunilor sau inacțiunilor sale, și voința (factorul volitiv), căci aceste acțiuni sau inacțiuni angrenează energia fizică a făptuitorului pentru realizarea rezultatelor urmărite⁴.

Prezența celor doi factori este o condiție esențială a vinovăției, care nu poate exista fără aceștia. Cu alte cuvinte, nu va exista vinovăție dacă făptuitorul a fost constrâns (lipsa factorului volitiv), sau dacă făptuitorul nu a avut reprezentarea acțiunilor sau inacțiunilor sale (lipsa factorului intelectual)⁵.

Formele vinovăției. Vinovăția este prezentă în dreptul nostru penal sub trei forme, dintre care doar două sunt legale, în sensul că beneficiază de o definiție legală. Aceste două forme legale sunt: intenția și culpa. Celor două li se mai adaugă praeterintenția, ca formă de vinovăție compusă, ce a rezultat din modul posibil de realizare a unor infracțiuni.

---

¹ Vasile Dobrinou, Gheorghe Nistoreanu, Ilie Pascu, Alexandru Boroș, Ioan Molnar, Valerică Lazăr, *Drept penal – partea generală*, Ed. Europa Nova, București, 1999, pp. 113-114.

² V. în acest sens Floreaș Ivan, *Pericolul social*, în RDP nr. 3/1998, pp. 127-129.

³ Potrivit Deciziei nr. XXXV (35) din 06 noiembrie 2006 a Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțată într-un recurs în anulare. A se vedea lucrarea ***, *Jurisprudența instanței supreme în unificarea practicii judiciare*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, pp. 354-356.

⁴ Vasile Dobrinou și ceilalți, *op. cit.*, pp. 115-116, Matei Basarab, *op. cit.*, p. 138.

⁵ Constantin Butiuc, *op. cit.*, pp. 18-20, Narcis Giurgiu, *op. cit.*, pp. 114-116, Ion Oancea, *op. cit.*, p. 94.

Din punct de vedere al dreptului penal, intenția prezintă două modalități: directă și indirectă.

Intenția directă¹ este aceea modalitate a intenției în care făptuitorul prevede și urmărește rezultatul faptei sale. De exemplu, „X”, în dorința sa de răzbunare, își dorește să-l lovească pe „Y”, și chiar o face, prevăzând rezultatul faptei sale (rănirea lui „Y”) și urmărind acest rezultat.

Intenția indirectă² este aceea modalitate a intenției în care făptuitorul prevede rezultatul faptei sale, nu-l urmărește, dar acceptă producerea lui. Altfel spus, făptuitorul își asumă riscul, este indiferent că acel rezultat grav sau foarte grav se va produce. Un exemplu de faptă săvârșită cu intenție indirectă o reprezintă aceea în care „A” îl lovește pe „B”, într-un câmp, iarna. „B” leșină și este lăsat acolo de „A” care nu face nimic pentru a-l salva pe „B” de la un posibil îngheț și de la o moarte posibilă. Acest rezultat nu este urmărit de „A”, însă producerea sa îi este indiferentă.

În literatura de specialitate, pe lângă modalitățile normative ale intenției (directă și indirectă), se mai întâlnesc și următoarele modalități: intenția simplă sau calificată (se urmărește un anumit scop), intenția spontană sau premeditată, intenția unică și intenția complexă (se urmărește realizarea mai multor infracțiuni), intenție inițială și supravenită (ce a intervenit pe parcursul acțiunii ilicite). Importanța calificării lor rezidă în modul de individualizare a pedepsei.

Culpa prezintă și ea tot două modalități normative: culpa cu prevedere și culpa simplă.

Culpa cu prevedere³ reprezintă aceea modalitate a culpei în care făptuitorul prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l urmărește și nici nu-l acceptă, considerând fără temei că nu se va produce. Acest tip de culpă mai este definită în doctrina penală drept *culpa cu previziune*, *ușurința* sau *temeritatea*.

Dintre faptele ce pot fi săvârșite cu această formă de vinovăție, cele mai des întâlnite sunt accidentele de circulație. De exemplu, un conducător auto, deși se impune pe acel traseu reducerea vitezei, nu o face și astfel derapează, rănind grav o persoană care mergea regulamentar. Această faptă este săvârșită cu prevedere (în sensul în care conducătorul auto prevede posibilitatea unui accident), dar din culpă, deoarece făptuitorul nu urmărește să rănească pe cineva și nici nu acceptă un astfel de rezultat.

Prin urmare, diferența dintre culpa cu prevedere și intenția indirectă constă în aceea că în cazul *temerității* rezultatul faptei nu este acceptat de către făptuitor, care speră în mod ușuratic că nu se va produce, în timp ce în cazul intenției indirecte, făptuitorul acceptă rezultatul, producerea acestuia fiindu-i indiferentă. Astfel, poziția subiectivă față de rezultat face diferența esențială dintre cele două forme de vinovăție.

Un aspect aparte al culpei cu prevedere îl reprezintă culpa profesională, pe care o întâlnim în situațiile în care făptuitorul a cunoscut regulile specifice de desfășurare a unei anumite activități exercitate, dar a acționat cu ușurință, fără a ține seama de ele. Experiența de viață ne arată că cel care cunoaște regulile specifice unei activități înțelege și pericolul care poate să rezulte din nerespectarea lor, ceea ce conferă culpei un caracter grav⁴.

---

¹ Conform art. 19 pct. 1 lit. a) C. pen.

² Conform art. 19 pct. 1 lit. b) C. pen.

³ Conform art. 19 pct. 2 lit. b) C. pen.

⁴ Bogdan-Andrei Sârbulescu, *Reflecții cu privire la culpa profesională II*, în RDP nr. 3/1995, pp. 54-55.

Culpa simplă¹ este aceea modalitate a culpei în care făptuitorul nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă. Această formă de vinovăție este singura în care nu se prevede rezultatul faptei, dar pentru a avea de a face cu o formă de vinovăție, legea penală impune existența în sarcina făptuitorului a unei obligații legale (nu neapărat de natură penală) pe care făptuitorul să o ignore, rezultând astfel o faptă penală sau chiar o infracțiune. Totodată, din definiția dată mai rezultă și o altă condiție pentru a avea de-a face cu această formă de vinovăție, și anume ca făptuitorul să poată să prevadă rezultatul grav care se produce.

Obligația de prevedere a rezultatului se deduce, de cele mai multe ori, din actele normative care reglementează exercitarea anumitor activități (de exemplu: conducător auto, mecanic, medic, farmacist, electrician etc.). Criteriul obiectiv care se propune în doctrina penală pentru a stabili obligația de prevedere este cel al împrejurărilor în care se săvârșește fapta, pentru a observa dacă orice om normal și atent din categoria făptuitorului, ca nivel de pregătire și experiență de viață, avea în momentul săvârșirii faptei posibilitatea de a prevedea rezultatul. Dacă se stabilește că rezultatul nu era previzibil, deci făptuitorul nu trebuia să-l prevadă, fapta nu este realizată din culpă simplă, ci în caz fortuit (ca și cauză ce înlătură caracterul penal al faptei, asupra căruia vom reveni în subcapitolul dedicat acestora)².

Această formă de vinovăție mai este cunoscută și sub următoarele denumiri: nebagare de seamă, nedibăcie, nesocotință, nepricepere.

Intenția depășită sau praeterintenția este acea formă mixtă sau compusă de vinovăție în care găsim elemente ale intenției și ale culpei în același timp. Aceasta nu este o modalitate normativă, căci ea nu este definită de către niciun text de lege, însă se deduce din modul în care sunt definite anumite infracțiuni, din partea specială a Codului penal³. După o definiție, intenția depășită este acea formă de vinovăție în care făptuitorul urmărește producerea unui rezultat (până aici este intenția), dar, datorită unor împrejurări neimputabile lui, se produce un rezultat mai grav, care nu a fost nici urmărit și nici acceptat de către făptuitor (deci din culpă). Caracteristic pentru această formă de vinovăție este amplificarea rezultatului față de ceea ce făptuitorul a urmărit și a dorit în mod explicit, infracțiunea devenind mai gravă. În acest caz, încadrarea juridică este dată de ultimul rezultat produs. Exemple de acest fel sunt lovirile care produc moartea persoanei și care se încadrează în conținutul constitutiv al infracțiunii de lovituri și vătămări cauzatoare de moarte – art. 183 C. pen., sau lipsirea de libertate care are drept rezultat moartea victimei – art. 189 alin. (6) C. pen., sau violul care are drept rezultat moartea victimei – art. 197 alin. (2) C. pen., sau tâlhăria care are ca rezultat moartea victimei – art. 211 alin. (3) C. pen. etc.

Ca o noutate, este de observat, că actualul cod civil⁴, intrat în vigoare la 01 octombrie 2011, prevede în art. 16, pentru prima dată în legislația noastră civilă, o definiție a formelor vinovăției, pe care le limitează la intenție și culpă. Definiția celor

---

¹ Conform art. 19 pct. 2 lit. a) C. pen.

² Costică Bulai, Bogdan N. Bulai, *op. cit.*, p. 163.

³ Noul Cod penal introduce și definiția praeterintenției, în cadrul art. 20 alin. (1) și (4).

⁴ Codul civil instituit prin Legea nr. 287/2009, republicată în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind codul civil. Legea nr. 71/2011 a fost publicată în M.Of nr. 409/10.06.2011. Legea nr. 287/2009 a fost inițial publicată în M.Of. nr. 511/24.07.2009.

două forme civile ale vinovăției este identică cu cele din Codul penal, de unde „părinții” codului civil actual s-au inspirat, cu siguranță. Dacă în penal, existența celor trei forme de vinovăție determină diferențe notabile de încadrare juridică, până acum, în dreptul civil, opinia agreată de doctrină și jurisprudență era aceea potrivit căreia indiferent de gradul de vinovăție obligația de reparare a prejudiciului cauzat era integrală, răspunderea civilă delictuală operând chiar și pentru cea mai ușoară culpă¹. Noi apreciem, că pentru prima dată, reglementarea acestor două forme de vinovăție în civil, are semnificația realizării unei diferențe de regim juridic, ca și în penal, între angrenarea unei răspunderi civile delictuale ca rezultat al intenției și ca rezultat al culpei, cel puțin din punct de vedere al daunelor morale². Prin urmare, plecând de la acest fapt, este de remarcat că în prezent, se tinde către o răspundere obiectivă și către responsabilizarea cât mai mare a „actorilor juridici” inclusiv în civil, din moment ce, pentru culpă, codul civil stabilește trei modalități, două împrumutate din penal, și una cea este specifică, și anume: 1) **culpa simplă**, atunci când autorul nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia să o facă; 2) **culpa cu prevedere**, atunci când autorul prevede rezultatul faptei sale, dar nu îl acceptă, socotind fără temei că nu se va produce, și 3) **culpa gravă**, ce există atunci când *autorul a acționat cu o neglijență sau imprudență pe care nici persoana cea mai lipsită de dibăcie nu ar fi manifestat-o față de propriile interese*. Rămâne ca pe viitor practica să fie cea care va determina sau nu elementele de diferențiere în cadrul răspunderii civile delictuale în funcție de forma de vinovăție cu care faptul civil delictual s-a comis, în ciuda sau în sprijinul interpretării date de noi acum.

c. Prevederea în legea penală a faptei săvârșite. Deși prezentată ca fiind cea de-a treia și ultima dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, ea este totuși prima care trebuie analizată, deoarece dacă o faptă nu este prevăzută în legea penală, nu mai are rost să mai analizăm celelalte trăsături.

Așa cum am arătat încă de la momentul analizei principiilor legalității și neretroactivității, orice infracțiune trebuie să fie prevăzută de legea penală ca atare, iar incriminarea ulterioară a unei fapte nu va determina aplicarea legii penale retroactiv. Totodată, am văzut din acest capitol, că este posibil ca o faptă să fie prevăzută de legea penală, dar dacă ea nu întrunește și celelalte două trăsături, și anume existența unui pericol social specific unei infracțiuni și vinovăția, ea nu este considerată infracțiune, cel care o săvârșește rămânând doar un făptuitor, nu și un infractor, neputând fi tras la răspundere penală și, deci, neputându-i-se aplica nicio sancțiune de natură penală³.

3. Conținutul infracțiunii

a. Noțiunea de conținut al infracțiunii.

Conținutul infracțiunii poate fi definit ca totalitatea condițiilor sau elementelor prevăzute de lege pentru caracterizarea unei fapte ca infracțiune. Acesta nu se

---

¹ Constantin Stătescu, Corneliu Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. All, București, 1997, p. 185.

² Încă din interpretarea dispozițiilor art. 1085 din vechiul cod civil, existau autori, cum ar fi Ion M. Anghel, Francisc Deak sau Mihail Eliescu, care îmbrățișau acest punct de vedere. Apud. Constantin Stătescu și Corneliu Bîrsan, *op. cit.*, p. 186.

³ Matei Basarab, *op. cit.*, pp. 138-140, Vasile Dobrinoiu, *op. cit.*, pp. 128-129, Constantin Butiuc, *op. cit.*, pp. 20-22.

confundă cu trăsăturile esențiale ale acesteia, care își găsesc reflectarea în orice conținut, punând în evidență caracterul penal al faptei comise.

Conținutul infracțiunii poate îmbrăca două aspecte:

- conținutul legal – cel descris prin norma de incriminare și care cuprinde condițiile obiective și subiective în care o faptă devine infracțiune;

- conținutul concret – cel al unei fapte determinate, săvârșită în realitatea obiectivă de către o persoană și care se înscrie prin elementele sale în tiparul abstract prevăzut în norma de incriminare.

De asemenea, în doctrina penală se face deosebire între conținutul juridic al infracțiunii și conținutul constitutiv. Conținutul constitutiv al infracțiunii cuprinde numai condițiile cerute de lege, cu privire la actul de conduită interzis, pe care le realizează infractorul prin săvârșirea faptei sau care devin relevante prin săvârșirea faptei. Conținutul juridic poate cuprinde, pe lângă conținutul constitutiv, și condiții privitoare la celelalte elemente.

b. Factorii infracțiunii. Condițiile preexistente infracțiunii.

b.1. Obiectul infracțiunii. Obiectul infracțiunii este un factor preexistent, necesar oricărei infracțiuni. Lipsa acestuia conduce la inexistența infracțiunii.

În doctrina penală, obiectul infracțiunii este considerat ca fiind valoarea socială și relațiile sociale create în jurul acestei valori, care sunt periclitare sau vătămăte prin fapta infracțională¹. Potrivit unor autori italieni, obiectul juridic al infracțiunii nu cuprinde doar entități materiale, ci și nemateriale și chiar valori spirituale. De aici rezultă și împărțirea infracțiunilor în infracțiuni de rezultat și infracțiuni de pericol, căci valorile ocrotite și care fac parte din obiectul juridic al infracțiunii pot fi supuse atât unei agresiuni efective, cât și amenințate cu producerea unui rezultat dăunător².

Valorile sociale protejate de legea penală sunt cele indicate în art. 1 C. pen.: „România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept”.

În literatura juridică de specialitate, obiectul juridic este prezentat sub mai multe aspecte, după gradul mai întins sau mai restrâns de relații sociale născute în legătură cu valoarea socială ocrotită și care este periclitată ori vătămată prin infracțiune.

Obiectul juridic general este format din totalitatea relațiilor sociale ocrotite prin normele dreptului penal.

Obiectul juridic generic (de grup) este format din grupul de valori sociale de aceeași natură ocrotite prin normele de drept penal. În funcție de acesta sunt împărțite infracțiunile în partea specială a codului penale, pe titluri și capitole. Astfel, regăsim în cod, infracțiuni contra vieții, contra patrimoniului, contra înlăturării justiției etc.

Obiectul juridic specific este reprezentat de valoarea socială concretă căreia i se aduce atingere prin săvârșirea infracțiunii. În cadrul unui capitol sau titlu al codului penal, fiecare infracțiune are un obiect juridic special propriu, chiar dacă el

---

¹ Costică Bulai, Bogdan N. Bulai, *op. cit.*, p. 197, Ion Oancea, *op. cit.*, p. 166, Matei Basarab, *Considerații cu privire la obiectul infracțiunii*, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai, Cluj Napoca*, 1962, pp. 36 și urm., Vasile Drăghici, *Obiectul juridic al infracțiunii*, în RDP nr. 4/2002, pp. 55-61.

² Vasile Drăghici, *Controverse asupra obiectului juridic al infracțiunii*, în RDP nr. 2/2002, p. 64.